

Esquerra, la grua situa una peça sobre l'edifici. Dreta, el carrer 53 va estar tallat al trànsit durant dos dies.

BERNSTEIN

CULTURA

Alfaro irromp a Nova York

Utopia en l'altitud

L'escultor Andreu Alfaro ha començat la primera fase del muntatge de la sèrie d'escultures que ornamenten el Santander Building de Nova York, l'edifici que l'entitat financera espanyola inaugurarà al llarg d'aquest any.

No es pot presumir de vuit esculpetes a Nova York, encara que estiguen al centre de Manhattan –dissipa Alfaro d'entrada–. La cúpula del Chrysler serà deu voltes el que jo he fet. A Nova York, perquè sàpiau que existeixes, has de trepitjar molt fort i fer molt de mal." El passat 22 de maig Andreu Alfaro va iniciar la col·locació de sis de les vuit escultures que rematen l'edifici del Banc Santander a Nova York, situat al número 45 Est del carrer 53, entre Madison i Park Avenue, a una distància insignificant del Museum of Modern Art.

Es tracta d'un edifici de pràcticament 90 metres d'alçada, realitzat per un grup d'arquitectes americans i espanyols dirigit per Gonzalo Echenique, que ha entrat en la fase final dels detalls d'adaptació de la construcció a l'impacte de les escultures, ja que Andreu Alfaro es va trobar amb un edifici fet quan li van encar-

regar el projecte. "Inicialment em van proposar fer un parell d'escultures per a la porta, però, després de veure l'edifici, vaig pensar de donar-li aquesta solució i vaig poder convèncer els qui ho havien de pagar. He volgut fer uns remats d'un edifici. La cosa que més em va impressionar la primera volta que vaig anar a Nova York van ser els edificis que havien fet els americans. Quan la Bauhaus se n'ha d'anar d'Alemanya pel nazisme i arriba a Amèrica, canvia l'arquitectura, perquè hi introdueix el racionalisme, l'estil internacional. Però a mi em pareix que l'arquitectura americana era –la de Nova York almenys– la dels anys 30, que té una gran personalitat: l'edifici de la Chrysler, el complex del Rockefeller Center, l'Empire State... Impressionat pels edificis d'aquesta època, quan em van suggerir la possibilitat de fer aquest treball, vaig agafar la idea de tornar a fer, molt modestament, una

aportació a la manera d'aquells edificis."

Les peces, concebudes i realitzades l'any passat al taller de l'escultor a Godel·la, van arribar per avió i van ser necessaris quatre *trailers* per a transportar-les fins a l'interior de Manhattan, on l'escultor i el seu equip necessitaven un teatre d'operacions que constituïa un *happening* molt metàl·lic i acústic que requeria tallar el trànsit al carrer 53 durant dos dies. "Quan traus el cap per una finestra a Nova York, tens, potser, un milió de persones que et mira. Més gent que hi ha en tot València. Per tant, vaig veure que un remat d'edifici no s'havia de fer pensant en la gent que el miraria des del carrer, sinó pensant més en els que el mirarien des dels altres edificis. I així ho he fet, encara que és exagerat i utòpic intentar, com he intentat sempre, fer amb molt pocs mitjans més que ningú, però crec que he fet el que s'havia de fer i estic content dels resultats."

Maniobres en l'aire sobre un escenari de mur de cortina de cristall. BERNSTEIN

de vela o de planta. Tenen moltes interpretacions i totes elles tenen una certa relació amb les marques que havia tingut el Banc Santander: una caravel·la amb veles, primer, i ara una flameta. Vaig entrar en aquest joc, però el que més m'ha condicionat és la intenció d'ornament que he volgut donar al remat. En general, per un artista la paraula *ornament* és negativa, és llevar importància al treball, però un gran artista com Picasso igual feia un ornament que una escenografia teatral, que un cartell o que una escultura que pujava en globus. Aquest és l'ofici

La grua, desplegada, media sis voltes el Miquelet i era una escultura paral·lela que necessitava tres camions i quaranta hores per ser instal·lada i desmuntada, mentre que les escultures van ser col·locades en quatre hores per vuit muntadors dirigits per un enginyer que havia calculat l'acció i cronometrat el temps com si es tractara d'una operació de la NASA. Suspeses en la grua, són escultures molt vegetals, rotundes com l'aleta d'un tauró. "He fet un treball una miqueta condicionat per unes idees que hi havia al Banc Santander, encara que ningú no m'ha imposat res. A primera vista, les escultures tenen aquesta noció de flama o

Sobre aquestes línies, els operadors fixen l'aleta de tauró. Dalt a l'esquerra, l'ecològic Citicorp Center. BERNSTEIN

L'escultor Andreu Alfaro, instants abans de començar un *happenig* molt metàl·lic i acústic que va impressionar els transeünts.

BERNSTEIN

de l'artista: no limitar-se la capacitat ni les possibilitats en cap àmbit. La personalitat no és repetitiva, no és fer sempre el mateix, tot el que faces ha de ser diferent i teu alhora. L'altra cosa és una esquizofrènia per a faves que necessiten reconèixer el model fàcilment. No he entrat mai en aquest joc perquè sempre he volgut anar contra corrent, ser heretge i heterodox, i he volgut fer una cosa d'ornament.”

Aquesta és la primera intervenció de l'escultor en l'arquitectura, a pesar d'antecedents que mantenen un llunyana relació, com és el cas del monument del sostre de la fàbrica de galetes Ríó en una població pròxima a València. “Allò era una escultura per al cim, no tenia la intencionalitat d'un ornament que es repeteix vuit vegades. És la primera cosa que faig en aquest sentit i espere fer-ne més. Vull clavar els dits en l'arquitectura, no deixar-los caure com he fet ara. Ací s'obre una via molt interessant per a integrar l'escultura en l'arquitectura. Aquesta classe d'intervencions poden individualitzar i personalitzar els edificis, que no solament és important sinó també rendible, perquè hi ha un moment que Nova York és tot un mur de cortina de cristall, i semblava que era pecat buscar una altra solució als edificis que no fóra aquesta.”

La distribució dissenyada per Alfaro és una progressió de dues escultures baix, unes altres tantes al mig de l'edifici i quatre al sostre. Les peces han estat resoltas en acer inoxidable especial per a

exterior, del més resistent als fenòmens atmosfèrics i de contaminació. L'escultura més gran té 4,30 metres i la més menuda, 4, i oscil·len entre els 2.500 i els 3.000 quilos. Les diferències de grandària són la contestació que l'escultor ha donat al problema de la dimensió i la distància. “Ho he fet amb la millor intenció, encara que aquestes coses de vegades ixen malament. El *David* de Michelangelo queda un poc cabut perquè ell pensava que la distància reduïria el cap, però els cinc metres no han influït en res. Jo treballo amb una distància de més de 80 metres, i les escultures del mig estan a 40 de terra.”

Les dues escultures que falten per a completar la sèrie esperen a les obres de reforçament dels baixos de l'edifici, que, segons les previsions, tindran una duració no superior a dos mesos. Les exigències de l'Ajuntament de Nova York en aquesta matèria han estat tan sòlides com les escultures d'Alfaro. Va ser necessari convèncer una comissió que no solament no era perillós sinó que el que s'hi volia fer embellia la ciutat. Les escultures havien de suportar vents que es corresponen amb les velocitats d'un automòbil, i resistir molts graus en l'escala de Richter, inclemències que no són pròpies de Nova York però sí d'alguna part dels Estats Units, i per tant extensives.

RETORN A BARCELONA I COLÒNIA

Mentre se superen aquests tràmits, l'al-

tre front important d'Alfaro està situat a Barcelona, on ha tornat a exposar, després de vuit anys d'absència, a la galeria Joan Gaspar. En aquest moment Alfaro compta amb dues escultures públiques de grans dimensions en la ciutat, una als peus de l'edifici Mapfre i una altra en les immediacions de l'aeroport del Prat, que han vigoritzat les seues credencials artístiques. Es tracta d'una sèrie de treballs sobre el cap que l'escultor ha reunit amb el nom d'“Automodel”. “No li havia donat mai importància al cap. Amb el cap m'havia passat com amb els braços i els peus: són un element d'interrupció. Alguna volta he dit que m'agradava més dibuixar un home que una dona per la mateixa raó, la dona és plena d'elements d'interrupció. I un dia m'ho vaig replantejar. ¿Per què no el cap? I em vaig adonar que el cap, dibuixant, tenia moltes coses noves per a mi. He triat el meu cap com a model perquè és el que tenia més a prop, me'l coneixia bé i hi havia una sèrie de coses que el dominaven. Són les coses a què he donat més importància en les escultures que he fet. Després, ha resultat que l'exposició ha quedat prou bé i ha despertat molt d'interès. M'he divertit prou, perquè he mesclat materials, cosa que no havia fet abans, i m'he obert una sèrie de camins amb vista a realitzacions pròximes.” L'exposició, amb algunes peces que l'escultor s'ha reservat al taller, viatjarà a Colònia, Alemanya, a partir de setembre.

Miquel Alberola